

Lica: doorstroom mbo-hbo niet goed geregeld

Bewegende oevers

Mbo en hbo geven beide – los van elkaar – vorm aan competentiegericht leren. Doorstromers kunnen daardoor uit de boot vallen, tenzij er tussen beide bewegende oevers pontons worden aangelegd.



‘Onthutsend.’ Dat vinden de onderzoekers van het Landelijk expertise- en Informatie Centrum Aansluiting hbo (Lica) van het feit dat de nieuwe Competentiegerichte Kwalificatiestructuur (CKS) ‘geen enkele structurele verwijzing naar generieke of domeingerichte doorstroom- en leercompetenties’ bevat. ‘Er is een zeer gefragmenteerd werktrein aangetroffen waarin ieder voor zich, vaak voor één koppel van een mbo- en een hbo-opleiding, aan het werk is om de doorstroom mbo-hbo te regelen’, schrijven de onderzoekers in het rapport ‘Pontons tussen twee bewegende oe-

Knelpunten

Ofschoon het diplomarendement van de mbo-instroom zo’n vijf tot tien procent hoger is dan dat van havisten, blijken de mbo’ers de laatste jaren aanzienlijk meer moeite te hebben met de aansluiting binnen de vakken. Het ontbreken van kennis en vaardigheden op het gebied van taal en rekenen is daar debet aan. Ertegenover staat dat mbo’ers in projecten beter functioneren dan hun havo-medestudenten. Een didactisch knelpunt is dat mbo’ers leren vanuit de praktijk, terwijl het hoger onderwijs vaak vanuit theoretische

‘Er is landelijk noch regionaal sprake van een praktijkvisie op de beroepskolom; de sectoren vmbo, mbo en hbo hebben op stelselniveau de doorstroom en de aansluiting niet geregeld.’

vers’. ‘Er is landelijk noch regionaal sprake van een praktijkvisie op de beroepskolom; de sectoren vmbo, mbo en hbo hebben op stelselniveau de doorstroom en de aansluiting niet geregeld.’ Toch stroomt nu al een groot deel van de mbo niveau 4-gediplomeerden direct of indirect door naar het hbo. Er is tevens sprake van een forse groei in de doorstroom: volgens het onderzoek bereikt die langzaam maar zeker de 60 procent van de gediplomeerde uitstromers. Ook neemt het aantal mbo-instromers in relatie tot alle instromers in het hbo toe. Desondanks bestaat de veronderstelling dat nog veel meer leerlingen te winnen zijn voor een hbo-opleiding, hetzij voor een korte Associate Degree- hetzij voor een complete Bachelor-opleiding. De vraag is hoe de doorstroom zowel kwantitatief als kwalitatief bevorderd kan worden.

modellen werkt. Daarnaast vereist een hbo-studie complexere leercompetenties met meer diepgang, terwijl ook de pedagogische benadering in het hbo andere eisen stelt aan studenten. Er is minder contacttijd, minder begeleiding en minder persoonsgerichte belangstelling.

Vorbereiding op het hbo is belangrijk en noodzakelijk, oordelen de onderzoekers. Echter: ‘Een gestructureerde ontwikkeling van loopbaancompetenties richting hbo vindt niet doelgericht plaats. Doorgaans weten mbo’ers niet goed waaraan ze beginnen als ze doorstromen naar het hbo.’

Conclusies en aanbevelingen

De competentiegerichte onderwijsontwikkelingen in mbo en hbo – verbreding of juist versmalling van opleidingen, flexibiliteit en individuele leerwe-

gen - vragen ook om maatwerk voor doorstromers. Intake-assessment, portfolio’s, pop’s, beoordelingsinstrumentarium en een goede onderlinge afstemming zijn daarbij onontbeerlijk. In samenwerkingsverbanden mbo-hbo wordt veel met (buitenschoolse) projecten gewerkt, waarin hbo-competenties worden geleerd en getoetst. Vooral projecten waarin mbo- en hbo-studenten samenwerken doen het goed. Wel constateren de onderzoekers dat een goede vormgeving van projecten een voorwaarde is; die kost veel tijd en dat wordt nogal eens onderschat.

De Lica-onderzoekers adviseren regionale koppels van mbo’s en hogescholen om meer generieke hbo- en leercompetenties te ontwikkelen, geschikt voor grotere groepen deelnemers. Ook vinden ze het raadzaam om niet-vrijblijvende convenanten te sluiten waarin de doorstroom de nodige en permanente aandacht krijgt. Een prima manier is om mbo’ers en hbo’ers te laten samenwerken. Daar zijn diverse vormen voor te bedenken.

Advies voor de mbo-kwalificatieontwikkelaars is om ook doorstroom- en leercompetenties te formuleren en aandacht te schenken aan de nodige basiskennis. Structurele deelname vanuit het hbo aan de commissies onderwijs-bedrijfsleven zou wenselijk zijn.

Op bestuurlijk niveau moeten de MBO- en de HBO-Raad samen aan de slag voor de doorstromers, onder andere met visie- en beleidsontwikkeling, de organisatie van een jaarlijkse beleidsdag en de oprichting van een landelijke regiegroep. En ook voor OCW is er werk aan de winkel: een commissie moet adviezen uitbrengen en de instelling van een nieuwe directie Beroepskolom zou wenselijk zijn. □

MBO- en HBO-Raad hebben op 13 februari al een eerste overleg gehad naar aanleiding van de onderzoeksbevindingen. Ze zijn nu bezig een plan van aanpak op te stellen. In maart wordt het doorstroomoverleg tussen de beide raden vervolgd.

Doorgaans weten mbo’ers niet goed waaraan ze beginnen als ze doorstromen naar het hbo